

XVI.
Benedek pápánk katekézisei
a szerdai Általános kihallgatás alkalmával
2013. febr. 06.

**HISZEK ISTENBEN: MENNYNEK ÉS FÖLDNEK TEREMTŐJÉBEN, AZ EMBER
TEREMTŐJÉBEN**

Kedves Testvéreim!

A Krédó, amely azzal kezdődik, hogy Istent „mindenható Atyának” nevezi, ahogy az elmúlt szerdán elméltünk róla, azzal folytatja, hogy „mennynek és földnek Teremtőjében”, s ezzel idézi azt az állítást, amellyel a Biblia kezdődik. A Szentírás első versében ugyanis ezt olvassuk: „Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet” (*Ter 1,1*). Ez azt jelenti, hogy Isten mindennek a kezdete, és a teremtés szépségében mutatkozik meg a szerető Atya mindenhatósága.

Hittel ismerjük meg a teremtésből a Mindenható Atyát

195. Isten Atyának mutatkozik a teremtésben, mert tőle ered az élet, és a teremtésben mutatja meg a maga mindenhatóságát. A Szentírás erre vonatkozó képei nagyon megindítóak (*vö. Iz 40,12; 45,18; 48,13; Zsolt 104,2.5; 135,7; Péld 8, 27-29; Jób 38-39. f.*). Isten jóságos és hatalmas Atyaként, soha nem fogyatkozó szeretettel és hűséggel gondoskodik mindarról amit teremtett – mondják újra meg újra a zsoltárok (*vö. 57,11; 108,5; 36,6*). A teremtés az a hely, ahol megismerhető az Úr mindenhatósága és jósága, és felhívással fordul felénk, hívók felé, hogy hirdessük Istent mint Teremtőt. A Zsidókhöz írt levél szerzője ezt írja: „A hitből ismerjük meg, hogy a világot Isten szava alkotta, vagyis a látható a láthatatlanból lett” (*11,3*). A hittel tehát együtt jár a láthatatlan valóság elismerése, mert felismeri nyomait a látható világban. A hívó tud olvasni a természet nagy könyvéből, és képes érteni annak nyelvét (*vö. Zsolt 19,2-5*); de kell a hitet ébresztő kinyilatkoztató Szó, hogy az ember eljuthasson a Teremtő és Atya Isten valóságának teljes tudatára. A Szentírás könyveiben található meg az emberi értelem a hit fényénél a világ megértésnek kulcsát.

Isten szeretetből szeretetet teremtett

196. Ebből a szempontból a teremtés hét napig tartó, isteni művének ünnepélyes bemutatásával egészen különleges helye van a Teremtés könyve első fejezetének: Isten hat nap alatt végzi el a teremtést és a hetedik napon, szombaton befejezi minden művét és megpihen. Ez a nap minden számára a szabadság napja, az Istennel való közösség napja. Ezzel a képpel a Teremtés könyve megmutatja, hogy Isten első gondolata az volt, hogy teremt egy olyan szeretetet, amely képes válaszolni az ő szeretetére. Ezután a második gondolata: teremt egy olyan anyagvilágot, amelyben elhelyezheti ezt a szeretetet, azokat a teremtményeket, akik szabadon válaszolnak neki. Ennek a struktúrának köszönhető, hogy a szövegben jelentős refrének vannak. Például hatszor ismétlődik a mondat: „Isten látta hogy jó” (*4.10.12.18.21.25 versek*), majd hetedszer, az ember megteremtése után: „És látott Isten mindent, amit alkotott, és íme, nagyon jók voltak” (*1,31*). Amit Isten alkotott, az szép és jó, bölcsesség és szeretet hatja át; Isten teremtő tevékenysége rendet alkot, összehangolja a dolgokat és szépséggel ajándékozza meg őket.

Isten a Szavával teremt

197. Emellett a Teremtés könyve elbeszéléséből kiviláglik, hogy az Úr a szavával teremt: tízszer olvashatjuk a „mondta Isten” kifejezést (*3.6.9.11.14.20.24.26.28.29 versek*). A Szóból, Isten Logoszából ered a világ, és a „mondta Isten” valamint az „és lett” kifejezéspár az isteni Szó hatékonyságát hangsúlyozza. A zsoltáros így énekel: „Az Úr igéjétől lettek az egek, és szájának leheletétől minden ékességük ... Mert Ő szólt, és lettek, Ő parancsolt, és megteremtettek.” (*33,6.9*). Megjelenik az élet, a világ létezik, mert minden engedelmeskedik az isteni Szónak.

Hogyan értendő a Teremtéstörténet?

198. De a mai kérdésünk ez: a tudomány és a technika korszakában van-e még értelme a teremtésről beszélni? Hogyan kell értenünk a Teremtés könyvének elbeszélését? – A Biblia nem akar a természettudományok kézikönyve lenni, ehelyett meg akarja értetni a dolgok hiteles és mély igazságát.

A teremtés forrása a Logosz

199. Az alapvető igazság, amelyet a Teremtés könyvének elbeszélései feltárnak, az, hogy a világ nem egymással szembenálló erők szövevénye, hanem eredete és stabilitása a Logoszban van, Isten örök Értelmében, aki folyamatosan kormányozza az univerzumot. Létezik a világra vonatkozó terv, amely ebből az Értelemből, a teremtő Lélekből születik. Elhinni, hogy mindenek alapjában ez van, megvilágítja a létezés minden részletét, és megadja a bátorságot, hogy bizalommal és reménnyel tekintsünk az élet jövője felé. Tehát az Írás elmondja, hogy a létezés, a világ eredete, a mi eredetünk nem az értelmetlenség és a szükségszerűség, hanem az értelem, a szeretet és a szabadság. Innen fakad a választási lehetőség: vagy az értelmetlenség és a szükségszerűség, vagy az értelem, a szabadság, a szeretet elsőbbsége. Mi ebben az utóbbiban hiszünk.

Kicsiségünk és nagyságunk a teremtésben

200. De szeretnék mondani néhány szót arról, ami az egész teremtés csúcsát képezi: a férfiről és a nőről, az emberről, aki egyedül „képes megismerni és szeretni a Teremtőjét” (Gaudium et spes 12. p.) A zsoltáros az égre föltekintve kérdezi: „Látom a te egeidet, ujjaidnak alkotásait, a holdat és a csillagokat, amelyeket te alapoztál meg, mi az ember, hogy megemlékezel róla, vagy az ember fia, hogy meglátogatod őt?” (8,4–5.) Az Isten szeretetével teremtett ember nagyon kicsi az univerzum mérhetetlenségéhez képest; néha, amikor csodálattal fölnézünk a mérhetetlen égboltra, mi is megérezzük korlátainkat. Az embert áthatja ez a látszólagos ellentmondás: kicsiségünk és esendőségünk együtt él annak nagyságával, amit Isten örök szeretete nekünk akar ajándékozni.

Mi emberek is teremtmények vagyunk

201. A Teremtés könyvének elbeszélései ebbe a titokzatos rétegbe is bevezetnek, és segítenek megismerni Istennek az emberre vonatkozó tervét. Mindenekelőtt azt állítják, hogy Isten az embert a föld porából formálta (Ter 2,7). Ez azt jelenti, hogy nem vagyunk Isten, nem magunkat alkottuk, föld vagyunk, de azt is jelenti, hogy a jó Teremtő műveként a jó földből vagyunk.

Személyi méltóságunk forrása

202. Ehhez járul egy másik alapvető igazság: a kultúra és a történelem folyamán létrejött különbségek fölött, minden társadalmi különbség fölött minden ember por; egyetlen emberiség vagyunk, melyet Isten ugyanabból a földből alkotott. És van itt még egy mozzanat: az ember azért él, mert Isten belé lehelte az élet leheletét a földből formált testbe (vö. Ter 2,7). Ezért az ember Isten képmása és hasonlatossága lett (vö. Ter 1,26-27). Tehát valamennyien hordozzuk magunkban Isten éltető leheletét, és minden emberi élet – mondja a Biblia – Isten különleges oltalma alatt áll. Ez az emberi személy sérthetlenségének legmélyebb gyökere, szemben minden kísértéssel, hogy a személyt haszon és hatalom alapján értékeljük. Az Isten képére és hasonlatosságára teremtettség magyarázza, hogy az ember nincs magába zárva, hanem lényeges kapcsolata van Istennel.

A paradicsomkert képe

203. A Teremtés könyve első fejezeteiben két nagyon fontos képet is találunk: egyik a kert a jó és rossz tudásának fájával, másik a kígyó (vö. 2,15–17; 3,1–5). A kert arról beszél, hogy a hely, ahová Isten helyezte az embert, nem vad dzsungel, hanem oltalmazó, tápláló és éltető hely, és az embernek a világot nem szabad szabadon pusztítható és kizsarolható tulajdonának tekintenie, hanem a Teremtő ajándékaként, üdvözítő akaratának jeleként kell látnia, amelyet neki, az embernek művelnie és őriznie kell, hogy tiszteletben tartva harmonikusan gyarapítsa és bontakoztassa ki Isten tervének ritmusában és logikája szerint (vö. Ter 2,8–15).

A paradicsomi kísértés minden kísértés ősmintája

204. A kígyó a termékenység keleti kultuszaiból eredő kép, amely elbűvölte Izraelt és állandó kísértést jelentett számára, hogy elhagyja az Istennel való titokzatos szövetséget. Ebben a megvilágításban a Szentírás az Ádámot és Évát ért kísértést úgy mutatja be, mint a kísértés és a bűn magvát. Mert mit is mond a kígyó? Nem tagadja Istent, hanem egy álnok kérdést sugall: „Valóban megparancsolta nektek Isten, hogy ne egyetek a paradicsom egyetlen fájáról sem?” (Ter 3,1.) Így a kígyó fölbéreszti a gyanút, hogy az Istennel megélt szövetség megkötöző lánc, amely megfoszt a szabadságtól és az élet legszebb és legdrágább dolgaitól. A kísértés arra szól, hogy az ember maga alkossa meg a világot, amelyben élni akar, ne fogadja el a teremtményi korlátokat, a jó és a rossz, az erkölcsiség korlátait; az Isten teremtő szeretetétől való függést úgy állítja be, mint terhet, amitől feltétlenül meg kell szabadulni. Ez minden kísértés lényegi magva.

A hazugság következményei

205. De amikor hazug módon meghamisítják az Istennel való kapcsolatot, azaz amikor a helyére lép valaki, az összes többi kapcsolat is megváltozik. A másik ember riválissá, fenyegetéssé válik: Ádám, közvetlenül azután, hogy engedett a kísértésnek, Évát vádolja (vö. Ter 3,12); mindketten elrejtőznek annak az Istennek szeme előtt, akivel előbb baráti kapcsolatban voltak (vö. 3,8–10); világ már nem az a kert, amelyben harmonikusan lehet élni, hanem hely, amelyet ki kell használni, s melyben veszedelmek rejtőznek (vö. 3,14–19); az irigység és a gyűlölet beköltözött az emberi szívbe: ennek példája Káin, aki megöli a tulajdon testvérét (vö. 4,3–9). Amikor szembeszáll Teremtőjével, az ember igazában önmagával száll szembe, tagadja eredetét, s ezzel a maga igazságát; belép a világba a rossz, s vele a fájdalom és halál kínos láncolata. És így, bár mindaz, amit Isten teremtett, jó, sőt nagyon jó volt, az ember e szabad döntése után az igazsággal ellentétes hazugság által belép a világba a rossz.

Az eredeti bűn

206. A teremtésről szóló elbeszélésekből még egy utolsó tanítást szeretnék kiemelni: a bűn bűnt szül, és a történelem összes bűne összefügg egymással. Ez a szempont arra készítet, hogy beszéljünk arról, amit „eredeti bűn”-nek nevezünk. Nehéz felfogni, mit jelent ez? Csak néhány támpontot szeretnék hozzá adni.

A bűn kapcsolatokat rombol

207. Mindenekelőtt azt kell meggondolnunk, hogy senki sem önmagába zárt, senki sem élhet csak magából és csak magának; másától kapjuk az életet és nem csak a születéssel, hanem minden áldott nap. Az ember csak kapcsolatban tud létezni: én csak tebenned és általad, az isteni Te-vel és többi emberekkel való szeretetkapcsolatban létezem. A bűn az Istennel való kapcsolat megzavarása vagy lerombolása – ez a bűn lényege: lerombolni az Istennel való kapcsolatot, az alapvető kapcsolatot, és Isten helyére lépni. A *Katolikus Egyház Katekizmusa* tanítja, hogy az ember az első bűnnel „önmagát választotta Istennel szemben, teremtett voltának követelményeivel szemben, és ezért saját java ellenére.” (398. p.)

A megbontott kapcsolatok helyreállítása a megváltás

208. Az alapvető kapcsolat megzavarásával a kapcsolat többi tényezői is megromlottak vagy tönkrementek. A bűn ronszolja a kapcsolatokat, ezáltal mindent elront, mert mi emberek csak kapcsolatban tudunk létezni. Ha az emberiség kapcsolati struktúrája kezdettől meg van zavarva, minden ember ebbe a kapcsolat zavarával megbélyegzett világba lép be, a bűn által megzavart világba lép be, s a bűn személy szerint bélyegzi meg; a kezdeti bűn az emberi természetet érinti és sebzi meg (vö. *Katolikus Egyház Katekizmusa* 404–406. p.). Az ember önmaga, egyedül, nem tud kilépni ebből a szituációból, nem képes megváltani önmagát. Egyedül a Teremtő képes helyreállítani a helyes kapcsolatokat. Csak ha Ő, akitől eltávolodtunk, jön segítségünkre, nyújtja a kezét szeretettel, lehet újra létrehozni a helyes kapcsolatokat. Ez történik Jézus Krisztusban, aki Ádámmal épp ellentétes irányban járta végig az utat, ahogyan Szent Pál a Filippiekhez írt levelének himnuszában elmondja (2,5–11): míg Ádám nem ismeri el teremtmény voltát és Isten helyére akar lépni, Jézus, az Isten Fia, tökéletes fiúi kapcsolatban az Atyával, megalázza magát, szolgál lesz,

végigjárja a szeretet útját, megalázva magát egészen a kereszthalálig, hogy helyreállítsa az Istennel való kapcsolatot. Így lesz Krisztus keresztje az élet új fája.

Kedves Testvéreim! Hívóként élni azt jelenti, hogy elismerjük Isten nagyságát és elfogadjuk a magunk kicsinységét, teremtmény voltunkat, és engedjük, hogy az Úr elhalmozzon szeretetével, és így növekedjék igazi nagyságunk. A rossz a maga fájdalom- és szenvedés-terhével misztérium, melyet megvilágít a hit fénye, és a hit biztosít afelől, hogy meg tudunk tőle szabadulni; biztosít afelől, hogy jó embernek lenni.